

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การผลิตข้าวของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย” โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 2 การผลิตข้าวของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 3 ความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการผลิตข้าวของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

สภาพพื้นฐานของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย สภาพพื้นที่ทางสังคม และทางเศรษฐกิจ ซึ่งผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน อาชีพหลัก อาชีพรอง พาหนะ/เครื่องมือ/เครื่องจักรการเกษตร การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร สถานภาพการเป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน แหล่งสื่อในชุมชน แหล่งสื่อในครอบครัว แหล่งข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีการผลิตข้าว การฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าว ประสิทธิภาพในการทำนา การทำนาปรัง ผลการวิเคราะห์สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.1 - 4.8

ตารางที่ 4.1 เพศ อายุ และระดับการศึกษา

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	144	64.3
หญิง	80	35.7
อายุ		
31 – 40 ปี	5	2.2
41 - 50 ปี	86	38.4
51 - 60 ปี	108	48.2
60 ปีหรือมากกว่า	25	11.2
ต่ำสุด = 37	สูงสุด = 75	ค่าเฉลี่ย = 51.89
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	11	5.0
ประถมศึกษา	74	33.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	44	19.6
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.)	41	18.3
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)	38	17.0
ปริญญาตรี	16	7.1

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา ของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สรุปได้ดังนี้

เพศ เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 64.3 เป็นเพศชาย และอีกร้อยละ 35.7 เป็นเพศหญิง

อายุ เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 48.2 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี รองลงมา ร้อยละ 38.4 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และน้อยที่สุดร้อยละ 2.2 มีอายุต่ำกว่า 31-40 ปี โดยเกษตรกรมีอายุต่ำสุด 37 ปี และอายุสูงสุด 75 ปี อายุเฉลี่ย 51.89 ปี มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.103

ระดับการศึกษา เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 33.0 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 19.6 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมีเกษตรกรร้อยละ 5.0 ที่ไม่ได้รับการศึกษา

ตารางที่ 4.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1 - 2 คน	1	0.4
3 - 4 คน	87	38.9
5 - 6 คน	136	60.7
ต่ำสุด = 2	สูงสุด = 6	ค่าเฉลี่ย = 4.64
		S.D. = 0.993
จำนวนสมาชิกชายในครัวเรือน		
1 คน	56	25.0
2 คน	124	55.4
3 คน	44	19.6
ต่ำสุด = 1	สูงสุด = 3	ค่าเฉลี่ย = 1.95
		S.D. = 0.667
จำนวนสมาชิกหญิงในครัวเรือน		
1 - 2 คน	96	42.9
3 - 4 คน	117	52.2
5 - 6 คน	11	4.9
ต่ำสุด = 1	สูงสุด = 5	ค่าเฉลี่ย = 2.70
		S.D. = 1.158

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลในเรื่องจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สรุปได้ดังนี้

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 60.7 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนตั้งแต่ 5 - 6 คน รองลงมาร้อยละ 38.9 มีจำนวนสมาชิก 3 - 4 คน และน้อยที่สุดร้อยละ 0.4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพียง 1-2 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด 6 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.64 คน โดยแยกเป็น

1) สมาชิกชายในครัวเรือนเกษตรกรร้อยละ 55.4 มีสมาชิกชายในครัวเรือน 2 คน ร้อยละ 25.0 มีสมาชิกชายในครัวเรือน 1 คน และร้อยละ 19.6 มีสมาชิกในครัวเรือนชาย 3 คน สมาชิกในครัวเรือนเป็นเพศชาย ต่ำสุด 1 คน และมีสมาชิกเป็นเพศชายสูงสุด 3 คน เฉลี่ย 1.95 คน

2) สมาชิกหญิงในครัวเรือนเกษตรกรร้อยละ 52.2 มีสมาชิกหญิงในครัวเรือน 3 - 4 คน รองลงมาร้อยละ 42.9 มีสมาชิกในครัวเรือนหญิง 1 - 2 คน และร้อยละ 4.9 มีสมาชิกในครัวเรือนเป็นเพศหญิง 5 - 6 คน สมาชิกเป็นเพศหญิงเป็นค่าต่ำสุด 1 คน และมีสมาชิกเพศหญิงสูงสุด 5 คน เฉลี่ย 2.70 คน

ตารางที่ 4.3 จำนวนแรงงานด้านการเกษตรภายในครัวเรือน

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนแรงงานด้านการเกษตรภายในครัวเรือน		
1 คน	3	1.3
2 คน	132	58.9
3 คน	64	28.6
4 คน	25	11.2
ต่ำสุด = 1	สูงสุด = 4	ค่าเฉลี่ย = 2.50
จำนวนแรงงานด้านการเกษตรชายภายในครัวเรือน		
1 คน	174	77.7
2 คน	46	20.5
3 คน	4	1.8
ต่ำสุด = 1	สูงสุด = 3	ค่าเฉลี่ย = 1.24
จำนวนแรงงานด้านการเกษตรหญิงภายในครัวเรือน		
ไม่มีแรงงานหญิง	3	1.3
มีแรงงานหญิง	221	98.7
1 คน	161	71.9
2 คน	60	26.8
ต่ำสุด = 1	สูงสุด = 2	ค่าเฉลี่ย = 1.25
S.D. = 0.709		
S.D. = 0.469		
S.D. = 0.466		

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลในเรื่องจำนวนแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือนของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สรุปได้ดังนี้

จำนวนแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือน เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 58.9 มีจำนวนแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือน 2 คน รองลงมาร้อยละ 28.6 มีจำนวนแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือน 3 คน และร้อยละ 1.3 มีจำนวนแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือน 1 คน โดยมีแรงงานต่ำสุด 1 คน สูงสุด 4 คน เฉลี่ย 2.50 คน โดยแยกเป็น

1) แรงงานชาย เกษตรกรร้อยละ 77.7 มีแรงงานด้านการเกษตรเป็นชายในครัวเรือน 1 คน รองลงมาร้อยละ 20.5 มีแรงงาน 2 คน และร้อยละ 1.8 มีแรงงานชาย 3 คน มีแรงงานชายในครัวเรือนเป็นค่าต่ำสุด 1 คน และสูงสุด 3 คน และมีค่าเฉลี่ย 1.24 คน

2) แรงงานหญิง เกษตรกรร้อยละ 98.7 มีแรงงานหญิงในครัวเรือนโดยร้อยละ 71.9 มีแรงงานด้านการเกษตรเป็นเพศหญิงในครัวเรือน 1 คน รองลงมาร้อยละ 26.8 มีแรงงานด้านการเกษตรเป็นเพศหญิงในครัวเรือน 2 คน และไม่มีแรงงานหญิงในครัวเรือนร้อยละ 1.3 มีแรงงานหญิงในครัวเรือนเป็นค่าต่ำสุด 1 คน และมีแรงงานหญิงในครัวเรือนเป็นค่าสูงสุด 2 คน มีค่าเฉลี่ย 1.25 คน

ตารางที่ 4.4 อาชีพหลัก และอาชีพรอง

n = 224		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
เกษตรกรรม	204	91.1
รับจ้าง	20	8.9
อาชีพรอง		
เกษตรกรรม	20	8.9
รับจ้าง	197	88.0
ค้าขาย	7	3.1

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลในเรื่องอาชีพหลัก อาชีพรองของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สรุปได้ดังนี้

อาชีพหลัก เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 91.1 เป็นเกษตรกร และร้อยละ 8.9 มีอาชีพรับจ้าง

อาชีพรอง เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 88.0 ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพรอง รองลงมาร้อยละ 8.9 มีอาชีพรองคือเกษตรกรรม และร้อยละ 3.1 มีอาชีพค้าขาย

ตารางที่ 4.5 พาหนะ/เครื่องมือ/เครื่องจักรการเกษตร

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
พาหนะ/เครื่องมือ/เครื่องจักรการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
รถจักรยานยนต์	213	95.1
เครื่องพ่นยา	180	80.4
รถไถเดินตาม	175	78.1
รถบรรทุก 4 ล้อ	66	29.5
เครื่องสูบน้ำ	54	24.1
รถอีแต๋น	41	18.3
รถแทรกเตอร์	25	11.2
รถบรรทุก 10 ล้อ	17	7.6

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นปัจจัยทางเศรษฐกิจในเรื่องพาหนะ/เครื่องมือ/เครื่องจักรการเกษตรของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สรุปได้ดังนี้

พาหนะ/เครื่องมือ/เครื่องจักรการเกษตร เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 95.1 ใช้รถจักรยานยนต์ รองลงมาร้อยละ 80.4 ใช้เครื่องพ่นยาในการผลิตข้าว ร้อยละ 78.1 ใช้รถไถเดินตามในการผลิตข้าว ร้อยละ 29.5 ใช้รถบรรทุก 4 ล้อ ในการขนส่งในกระบวนการผลิตข้าว ร้อยละ 24.1 ใช้เครื่องสูบน้ำในการผลิตข้าว ร้อยละ 18.3 ใช้รถอีแต๋นในการขนส่งในกระบวนการผลิตข้าว ร้อยละ 11.2 มีรถแทรกเตอร์ใช้ในการผลิตข้าว และร้อยละ 7.6 ใช้รถบรรทุก 10 ล้อ ในการขนส่ง

ตารางที่ 4.6 การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร การเป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
กลุ่มเกษตรกร	213	95.1
กลุ่มสหกรณ์	210	93.8
กลุ่มลูกค้า ธกส.	208	92.9
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	40	17.0
การเป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
อาสาสมัครเกษตร	80	35.7
ผู้นำชุมชน	46	20.5
อสม.	28	12.5
ส.อบต./เทศบาล	27	12.1
ผู้นำกลุ่มอาชีพ	26	11.6

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นปัจจัยทางสังคมในเรื่องการเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร การเป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน ของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สรุปได้ดังนี้

การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 95.1 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร รองลงมาร้อยละ 93.8 เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์ ร้อยละ 92.9 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธกส. และร้อยละ 17.0 เป็นสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

การเป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 35.7 เป็นอาสาสมัครเกษตร รองลงมาร้อยละ 20.5 เป็นผู้นำชุมชน ร้อยละ 12.5 เป็น อสม. ร้อยละ 12.1 เป็น ส.อบต./เทศบาล และร้อยละ 11.6 เป็นผู้นำกลุ่มอาชีพ

ตารางที่ 4.7 แหล่งสื่อในชุมชน สื่อในครอบครัว และแหล่งข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีการผลิตข้าว

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งสื่อในชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
จุดถ่ายทอดเทคโนโลยี	207	92.4
หอกระจายข่าว	201	89.7
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร	140	62.5
ประจำตำบล		
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	114	50.9
ผู้นำเกษตรกรในหมู่บ้าน	22	9.8
ห้องสมุดประจำหมู่บ้าน	14	6.2
แหล่งสื่อในครอบครัว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
โทรทัศน์	224	100
VCD/DVD	150	67
วิทยุ	120	53.6
รับหนังสือพิมพ์เป็นประจำ	26	11.6
แหล่งข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีการผลิตข้าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	185	82.6
โทรทัศน์	131	58.5
สถานีวิทยุกระจายเสียง	107	47.8
ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร	89	39.7
ประจำตำบลสันทราย		
เพื่อนบ้านเกษตรกร	87	38.8
หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน	56	25.0
เอกสาร/วารสาร/แผ่นพับ/ใบปลิว	40	17.9

จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นปัจจัยทางสังคมในเรื่องการแหล่งสื่อในชุมชน แหล่งสื่อในครอบครัว และแหล่งข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีการผลิตข้าว ของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สรุปได้ดังนี้

แหล่งสื่อในชุมชน เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 92.4 มีจุดถ่ายทอดเทคโนโลยี รองลงมาร้อยละ 89.7 มีหอกระจายข่าว ร้อยละ 62.5 มีศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ร้อยละ 50.9 มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 9.8 มีผู้นำเกษตรกรในหมู่บ้าน และร้อยละ 6.2 มีห้องสมุดประจำหมู่บ้านในชุมชน

แหล่งสื่อในครอบครัว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ทั้งหมดร้อยละ 100 มีโทรทัศน์ รองลงมาร้อยละ 67 มี VCD/DVD ร้อยละ 53.6 มีวิทยุ และร้อยละ 11.6 รับหนังสือพิมพ์เป็นประจำ

แหล่งข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีการผลิตข้าว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 82.6 รับข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ รองลงมาร้อยละ 58.5 รับจากโทรทัศน์ ร้อยละ 47.8 รับจากสถานีวิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 39.7 รับจากศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ร้อยละ 38.8 รับจากเพื่อนบ้านเกษตรกร ร้อยละ 25.0 รับจากหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน และร้อยละ 17.9 รับจากเอกสาร/วารสาร/แผ่นพับ/ใบปลิว

ตารางที่ 4.8 การฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าว ประสิทธิภาพในการทำนา และการทำนาปรัง

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าว		
ไม่ได้รับการฝึกอบรม	22	9.8
ได้รับการฝึกอบรม	202	90.2
1 – 2 ครั้ง	95	42.4
3 – 4 ครั้ง	61	27.2
5 – 6 ครั้ง	36	16.1
7 – 8 ครั้ง	10	4.5
ต่ำสุด = 1	สูงสุด = 8	ค่าเฉลี่ย = 2.80
		S.D. = 1.867

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี	10	4.5
11 – 13 ปี	65	29.0
14 – 16 ปี	61	27.2
17 – 19 ปี	19	8.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	69	30.8
ต่ำสุด = 8 สูงสุด = 27	ค่าเฉลี่ย = 16.47	S.D. = 4.593
การทำงานปราง		
ไม่ทำ	78	35.0
ทำ	146	65.0

จากตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นปัจจัยทางสังคมในเรื่องการการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าว ประสบการณ์ในการทำงาน และการทำงานปราง ของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สรุปได้ดังนี้

การฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมร้อยละ 90.2 โดยร้อยละ 42.4 ได้รับการฝึกอบรมจำนวน 1 – 2 ครั้ง รองลงมาร้อยละ 27.2 ได้รับการฝึกอบรม 3 – 4 ครั้ง ร้อยละ 16.1 ได้รับการฝึกอบรมจำนวน 5 – 6 ครั้ง และร้อยละ 4.5 ได้รับการฝึกอบรม 7 – 8 ครั้ง มีเพียงร้อยละ 9.8 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าว เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวเฉลี่ย 2.80 ครั้ง ต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 8 ครั้ง

ประสบการณ์ในการทำงาน เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 30.8 มีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วมากกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี รองลงมาร้อยละ 29.0 มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 - 13 ปี ร้อยละ 27.2 มีประสบการณ์ในการทำงาน 14 - 16 ปี ร้อยละ 8.5 มีประสบการณ์ในการทำงาน 17 – 19 ปี และร้อยละ 4.5 มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่าหรือเท่ากับมา 10 ปี ประสบการณ์ในการทำงานค่าเฉลี่ย 16.47 ปี ต่ำสุด 8 ปี สูงสุด 27 ปี

การทำงานปราง เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ร้อยละ 65.0 มีการทำงานปราง และร้อยละ 35.0 ไม่ทำปราง

1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรได้แก่ การถือครองที่ดิน พื้นที่ทำนา และการกู้เงิน/แหล่งเงินทุนเพื่อการปลูกข้าว ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.9-4.10

ตารางที่ 4.9 การถือครองที่ดินทั้งหมด และพื้นที่ทำนาทั้งหมด

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การถือครองที่ดินทั้งหมด		
น้อยกว่า 10 ไร่	38	17.0
10 – 20 ไร่	152	67.8
21 – 30 ไร่	26	11.6
มากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป	8	3.6
ต่ำสุด = 5 สูงสุด = 37 ค่าเฉลี่ย = 15.67 S.D. = 5.749		
พื้นที่ทำนาทั้งหมด		
น้อยกว่า 10 ไร่	48	21.4
10 – 20 ไร่	148	66.1
21 – 30 ไร่	20	8.9
มากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป	8	3.6
ต่ำสุด = 5 สูงสุด = 37 ค่าเฉลี่ย = 14.89 S.D. = 5.699		

จากตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นปัจจัยทางเศรษฐกิจในเรื่องการถือครองที่ดินทั้งหมด และพื้นที่ทำนาทั้งหมดของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สรุปได้ดังนี้

การถือครองที่ดิน เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 67.8 มีการถือครองที่ดิน 10 – 20 ไร่ รองลงมาร้อยละ 17.0 มีการถือครองที่ดินน้อยกว่า 10 ไร่ ร้อยละ 11.6 มีการถือครองที่ดินอยู่ระหว่าง 20 – 30 ไร่ และเพียงร้อยละ 3.6 เท่านั้นที่มีการถือครองพื้นที่มากกว่า 30 ไร่ขึ้นไป แต่สูงสุดไม่เกิน 37 ไร่ ซึ่งเกษตรกรมีพื้นที่ถือครองน้อยที่สุด 5 ไร่ มีพื้นที่ถือครองมากที่สุด 37 ไร่ เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 15.67 ไร่ และมีค่าเบี่ยงเบน 5.749 ไร่

พื้นที่ทำนา เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 66.1 มีขนาดพื้นที่ปลูกข้าว 10 - 20 ไร่ รองลงมาร้อยละ 21.4 มีขนาดพื้นที่ปลูกข้าวน้อยกว่า 10 ไร่ ร้อยละ 8.9 มีพื้นที่ปลูกข้าวอยู่ระหว่าง 20 – 30 ไร่ และมีเพียงร้อยละ 3.6 เท่านั้น มีพื้นที่ปลูกข้าวสูงสุด 37 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกข้าวต่ำสุด 5 ไร่ พื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ย 14.89 ไร่ ค่าเบี่ยงเบน 5.699 ไร่

ตารางที่ 4.10 การกู้เงินและแหล่งเงินทุนเพื่อการปลูกข้าว

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การกู้เงินและแหล่งเงินทุนเพื่อการปลูกข้าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ธกส.	166	74.1
สหกรณ์การเกษตร	122	54.5

จากตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นปัจจัยทางเศรษฐกิจในเรื่องการกู้เงินและแหล่งเงินทุนเพื่อการปลูกข้าวของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย สรุปได้ดังนี้

การกู้เงินและแหล่งเงินทุนเพื่อการปลูกข้าว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 74.1 ใช้แหล่งเงินทุนในการผลิตข้าวจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ รองลงมาร้อยละ 54.5 ใช้แหล่งเงินทุนจากสหกรณ์การเกษตร

ตอนที่ 2 การผลิตข้าวของเกษตรกรตำบลคันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ผลการวิเคราะห์การผลิตข้าวของเกษตรกร ได้แก่ พันธุ์ การเตรียมดิน วิธีการทำนา การจัดการดูแลรักษานาข้าว การจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว การจัดการผลผลิต ผลผลิตและราคาข้าว และต้นทุนการผลิตข้าว ผลการวิเคราะห์ ด้วยค่าความถี่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.11 – 4.17 ดังนี้

ตารางที่ 4.11 พันธุ์

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ	
พันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
ขาวดอกมะลิ 105	169	75.4	
สุพรรณบุรี 1	126	56.2	
กข 6	119	53.1	
แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
พ่อค้า	150	67.0	
เก็บไว้เอง	113	50.4	
ทางราชการ	71	31.7	
อัตราเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้ (นาดำ)			
10 กิโลกรัม/ไร่	131	58.5	
12 กิโลกรัม/ไร่	61	27.2	
13 กิโลกรัม/ไร่	1	0.4	
15 กิโลกรัม/ไร่	28	12.5	
17 กิโลกรัม/ไร่	1	0.4	
20 กิโลกรัม/ไร่	2	1.0	
ต่ำสุด = 10	สูงสุด = 20	ค่าเฉลี่ย = 11.30	S.D. = 1.919

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
อัตราเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้ (นาหว่าน)		
ไม่ใช้วิธีการหว่าน	118	52.7
ใช้วิธีการหว่าน	106	47.3
15 กิโลกรัม/ไร่	18	8.0
17 กิโลกรัม/ไร่	8	3.6
18 กิโลกรัม/ไร่	26	11.6
20 กิโลกรัม/ไร่	54	24.1
ต่ำสุด = 15 สูงสุด = 20 ค่าเฉลี่ย = 18.49		S.D. = 1.831
การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ใช้เมล็ดพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง	224	100.0
ใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ สะอาด ปราศจาก	132	58.9
สิ่งเจือปน		
ใช้เมล็ดพันธุ์ที่ตรงตามสายพันธุ์ ความงอก 80	79	35.3
% ขึ้นไป		
ใช้เมล็ดพันธุ์ที่ต้านทานโรคและแมลง	68	30.4
การเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
มีการคัดแยกเมล็ดข้าวลีบออกทิ้ง	168	75.0
หุ้มเมล็ดพันธุ์ข้าวที่แช่น้ำแล้วด้วยกระสอบป่าน	116	51.8
ชุบน้ำ เก็บไว้ในร่อนนานประมาณ 30-48 ชั่วโมง		
แช่เมล็ดพันธุ์ในน้ำประมาณ 12-24 ชั่วโมง	112	50.0
คลุกเมล็ดพันธุ์ข้าวด้วยสารเคมีป้องกันเชื้อรา	74	33.0

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์การผลิตข้าวในเรื่องพันธุ์ข้าวของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

พันธุ์ข้าวที่ปลูก เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 75.4 ใช้พันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 รองลงร้อยละ 56.2 ใช้พันธุ์สุพรรณบุรี 1 และมีเพียงร้อยละ 53.1 ใช้พันธุ์ กข 6

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย ร้อยละ 67.0 มาจากพ่อค้า รองลงมาร้อยละ 50.4 เก็บไว้ใช้เอง และร้อยละ 31.7 มาจากทางราชการ

อัตราเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้ (นาคำ) เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 58.5 ใช้เมล็ดพันธุ์ 10 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาร้อยละ 27.2 ใช้เมล็ดพันธุ์ 12 กิโลกรัม/ไร่ ร้อยละ 12.5 ใช้เมล็ดพันธุ์ 15 กิโลกรัม/ไร่ ร้อยละ 0.9 ใช้เมล็ดพันธุ์ 20 กิโลกรัม/ไร่ และร้อยละ 0.4 ใช้เมล็ดพันธุ์ 13 กิโลกรัม/ไร่ และ 17 กิโลกรัม/ไร่ อัตราเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้ในนาฉลี่ย 11.30 กิโลกรัม/ไร่ ต่ำสุด 10 กิโลกรัม/ไร่ สูงสุด 20 กิโลกรัม/ไร่

อัตราเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้ (นาหว่าน) เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 52.7 ไม่ใช้วิธีการหว่านในการทำนาข้าว ร้อยละ 47.3 ใช้วิธีการหว่านในการทำนา โดยร้อยละ 24.1 ใช้เมล็ดพันธุ์ 20 กิโลกรัม/ไร่ ร้อยละ 11.6 ใช้เมล็ดพันธุ์ 18 กิโลกรัม/ไร่ ร้อยละ 8.0 ใช้เมล็ดพันธุ์ 15 กิโลกรัม/ไร่ และร้อยละ 3.6 ใช้เมล็ดพันธุ์ 17 กิโลกรัม/ไร่ อัตราเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้ในนาหว่านเฉลี่ย 8.72 ต่ำสุด 15 กิโลกรัม สูงสุด 20 กิโลกรัม

การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย ทั้งหมดร้อยละ 100 ใช้เมล็ดพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง รองลงมาร้อยละ 58.9 ใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ สะอาด ปราศจากสิ่งเจือปน ร้อยละ 35.3 ใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ สะอาด ปราศจากสิ่งเจือปน และร้อยละ 30.4 ใช้เมล็ดพันธุ์ที่ต้านทานโรคและแมลง

การเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย ร้อยละ 75.0 มีการคัดแยกเมล็ดข้าวเปลือกทิ้ง รองลงมาร้อยละ 51.8 มีการหุ้มเมล็ดพันธุ์ข้าวที่แช่น้ำแล้วด้วยกระสอบป่านชุบน้ำ เก็บไว้ในร่มนานประมาณ 30-48 ชั่วโมง ร้อยละ 50.0 แช่เมล็ดพันธุ์ในน้ำประมาณ 12-24 ชั่วโมง และร้อยละ 33.0 มีการคลุกเมล็ดพันธุ์ข้าวด้วยสารเคมีป้องกันเชื้อรา

ตารางที่ 4.12 การเตรียมดิน

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การเตรียมดิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไถแปรฟ้งกลบดินวัชพืช	217	96.9
ไถตะเพื่อพลิกดินให้เมล็ดวัชพืชงอก	100	44.6
ปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์	76	33.9
มีการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน	28	12.5
แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำนาข้าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ	180	80.4
ใช้น้ำฝน	164	73.2
ใช้น้ำในสระน้ำ	64	28.6
ใช้น้ำบาดาล	44	19.6
การจัดการน้ำในแปลงนาข้าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
มีการรักษาระดับน้ำได้ตลอดฤดู	132	58.9
มีการรักษาระดับน้ำแต่ทำไม่ได้ตลอดฤดู	38	17.0
ไม่มีการรักษาระดับน้ำในนา	23	10.3

จากตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์การผลิตข้าวในเรื่องการเตรียมดินและการจัดการน้ำของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

การเตรียมเตรียมดิน เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 96.9 มีการไถแปรฟ้งกลบดินวัชพืช รองลงมาร้อยละ 44.6 มีการไถตะเพื่อพลิกดินให้เมล็ดวัชพืชงอก ร้อยละ 33.9 มีการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และร้อยละ 12.5 มีการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน

แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำนาข้าว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 80.4 ใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ รองลงมาร้อยละ 73.2 ใช้น้ำฝน ร้อยละ 28.6 ใช้น้ำจากสระน้ำ และร้อยละ 19.6 ใช้น้ำบาดาล

การจัดการน้ำในแปลงนาข้าว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 58.9 มีการรักษาระดับน้ำได้ตลอดฤดู รองลงมาร้อยละ 17.0 มีการรักษาระดับน้ำแต่ทำไม่ได้ตลอดฤดู และร้อยละ 10.3 ไม่มีการรักษาระดับน้ำในนา

ตารางที่ 4.13 วิธีการทำนา

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
วิธีการทำนา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
นาดำ	118	52.7
นาหว่าน	106	47.3

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์การผลิตข้าวในเรื่อง วิธีการทำนา ของเกษตรกร ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

วิธีการทำนา เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 52.7 ใช้วิธีการทำนาดำ และร้อยละ 47.3 ใช้วิธีการหว่าน

ตารางที่ 4.14 การจัดการดูแลรักษานาข้าว

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การป้องกันกำจัดวัชพืช (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ใช้สารเคมี	205	91.5
ใช้ระดับน้ำควบคุม	73	32.6
ทำความสะอาดแปลงปลูก	6	2.7
การป้องกันกำจัดโรคข้าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ใช้สารเคมี	198	88.4
ใช้สารสกัดจากธรรมชาติ	74	33.0
การป้องกันกำจัดศัตรูข้าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
มีการป้องกันกำจัดโดยใช้สารเคมีทันที	164	73.2
มีการป้องกันกำจัดโดยใช้สารสกัดสมุนไพร	53	23.7
มีการป้องกันกำจัดโดยการสำรวจนับศัตรูข้าว	3	1.3
และศัตรูธรรมชาติก่อนตัดสินใจใช้สารเคมี		

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การจัดการแปลงนาข้าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
มีการตัดพันธุ์ปนในนาข้าว	134	59.8
ใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน	44	19.6
การใช้ปุ๋ย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ปุ๋ยเคมี	166	74.1
ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ	135	60.3
ปุ๋ยคอก	106	47.3
ปุ๋ยพืชสด	26	11.6
ช่วงเวลาในการใส่ปุ๋ย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ระยะแตกกอ	224	100
ระยะก่อนข้าวตั้งท้อง	224	100
ระยะกล้า	152	67.9
วิธีการใส่ปุ๋ย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
หว่านโดยใช้แรงงานคน	118	52.7
ใช้เครื่องพ่น	112	50

จากตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์การผลิตข้าวในเรื่องการจัดการดูแลรักษานาข้าวของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

การป้องกันกำจัดวัชพืช เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 91.5 ใช้สารเคมี รองลงมาร้อยละ 32.6 ใช้ระดับน้ำควบคุม และรองลงมาร้อยละ 2.7 มีการทำความสะอาดแปลงปลูก

การป้องกันกำจัดโรคข้าว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.4 ใช้สารเคมี และร้อยละ 33.0 ใช้สารสกัดจากธรรมชาติ

การป้องกันกำจัดศัตรูข้าว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 73.2 มีการป้องกันกำจัดโดยใช้สารเคมีทันที รองลงมาร้อยละ 23.7 มีการป้องกันกำจัดโดยใช้สารสกัดสมุนไพร และร้อยละ 1.3 มีการป้องกันกำจัดโดยการสำรวจนับศัตรูข้าวและศัตรูธรรมชาติก่อนตัดสินใจใช้สารเคมี

การจัดการแปลงนาข้าว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย ร้อยละ 59.8 มีการตัดพันธุ์ปนในนาข้าว และร้อยละ 19.6 ไล่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

การใช้ปุ๋ย เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 74.1 ใช้ปุ๋ยเคมี รองลงมาร้อยละ 60.3 ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ร้อยละ 47.3 ใช้ปุ๋ยคอก และร้อยละ 11.6 ใช้ปุ๋ยพืชสด

ช่วงเวลาในการไล่ปุ๋ย เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ทั้งหมดร้อยละ 100 ไล่ปุ๋ยในระยะแตกกอและระยะก่อนข้าวตั้งท้อง รองลงมาร้อยละ 67.9 ระยะกล้า

วิธีการไล่ปุ๋ย เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 52.7 ใช้วิธีการหว่านปุ๋ยด้วยแรงงานคน และร้อยละ 50 ใช้เครื่องพ่น

ตารางที่ 4.15 การจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
วิธีการเก็บเกี่ยวข้าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยว	155	69.2
ใช้เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยว	103	46.0
หลักการพิจารณาตัดสินใจเก็บเกี่ยวข้าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
พิจารณาจากเมล็ดข้าวว่าสุกแก่ทั้งรวง	224	100
พิจารณาจากอายุข้าวหลังออกดอกประมาณ 28 - 30 วัน	162	72.3
พิจารณาจากสภาพต้นข้าวและรวงข้าว	76	33.9
วิธีการลดความชื้น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ตากข้าวในนาหลังการเก็บเกี่ยว (เก็บเกี่ยวโดยใช้แรงงานคน)	106	47.3
ตากข้าวบนลานตาก (เก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องเกี่ยว)	70	31.2
ไม่มีการลดความชื้น	46	20.5
อื่นๆ	1	0.4

จากตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์การผลิตข้าวในเรื่องการจัดการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยวของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

วิธีการเก็บเกี่ยวข้าว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 69.2 ใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยว และร้อยละ 46.0 ใช้เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยว

หลักการพิจารณาตัดสินใจเก็บเกี่ยว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ทั้งหมดร้อยละ 100 พิจารณาการเก็บเกี่ยวข้าวจากเมล็ดข้าวว่าสุกแก่ทั้งรวง รองลงมาร้อยละ 72.3 พิจารณาจากอายุข้าวหลังออกดอกประมาณ 28-30 วัน และร้อยละ 33.9 พิจารณาจากสภาพต้นข้าวและรวงข้าว

วิธีการลดความชื้น เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 47.3 ใช้วิธีการตากข้าวในนาหลังการเก็บเกี่ยว (กรณีเก็บเกี่ยวโดยใช้แรงงานคน) รองลงมา ร้อยละ 31.2 ตากข้าวบนลานตาก (กรณีเก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องเกี่ยวนวด) ร้อยละ 20.5 ไม่มีการลดความชื้น และใช้วิธีอื่นๆ ในการลดความชื้น เช่น การอบลดความชื้น

ตารางที่ 4.16 การจัดการผลผลิต

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
การบรรจุและการเก็บรักษาข้าวเปลือก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
บรรจุกระสอบปุ๋ย และเก็บไว้ในยุ้งฉาง	169	75.4
จำหน่ายทันทีหลังการเก็บเกี่ยวด้วยเครื่องเกี่ยว	56	25.0
นวด		
เทกองรวม และเก็บไว้ในยุ้งฉาง	48	21.4
แหล่งจำหน่ายผลผลิตข้าว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
โรงสี	196	87.5
สหกรณ์การเกษตร	62	27.7
พ่อค้าคนกลาง	28	12.5
การจำหน่ายผลผลิตโดยเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกกับทางรัฐบาล		
เข้าร่วมโครงการ	224	100.0
การจัดการผลผลิตข้าว		
จำหน่าย เก็บไว้ทำพันธุ์ และเก็บไว้รับประทาน	224	100.0
บางส่วน		

จากตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์การผลิตข้าวในเรื่องการจัดการผลผลิตของเกษตรกร ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

การบรรจุและการเก็บรักษาข้าวเปลือก เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 75.4 บรรจุกระสอบปุ๋ย และเก็บไว้ในยุ้งฉาง รองลงมาร้อยละ 25.0 จำหน่ายทันทีหลังการเก็บเกี่ยวด้วยเครื่องเกี่ยวนวด และร้อยละ 21.4 เทกองรวม และเก็บไว้ในยุ้งฉาง

แหล่งจำหน่ายผลผลิตข้าว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 87.5 จำหน่ายให้กับโรงสี รองลงมาร้อยละ 27.7 จำหน่ายให้กับสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 12.5 จำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง

การจำหน่ายผลผลิตโดยเข้าร่วมโครงการรับจำข้าวเปลือกกับทางรัฐบาล เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ทั้งหมดร้อยละ 100 เข้าร่วมโครงการรับจำข้าวเปลือกกับทางรัฐบาล

การจัดการผลผลิตข้าว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ทั้งหมดร้อยละ 100 จำหน่ายผลผลิตข้าว เก็บไว้ทำพันธุ์บางส่วน และเก็บไว้รับประทานบางส่วน

ตารางที่ 4.17 ผลผลิตและราคาข้าว

n = 224			
รายการ		จำนวน	ร้อยละ
ผลผลิตข้าวเฉลี่ย			
600 - 650	กิโลกรัม/ไร่	33	14.7
651 - 700	กิโลกรัม/ไร่	76	34
701 - 750	กิโลกรัม/ไร่	97	43.3
751 - 800	กิโลกรัม/ไร่	18	8.0
ต่ำสุด = 600	สูงสุด = 780	ค่าเฉลี่ย = 707.68	S.D. = 38.234
ราคาผลผลิตข้าว			
12	บาท/กิโลกรัม	120	53.6
13	บาท/กิโลกรัม	104	46.4
ต่ำสุด = 12	สูงสุด = 13	ค่าเฉลี่ย = 12.46	S.D. = 0.500

จากตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์การผลิตข้าวในเรื่องผลผลิตและราคาข้าวของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ผลผลิตข้าวเฉลี่ยต่อไร่ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 43.3 มีผลผลิตข้าวเฉลี่ย 701 – 750 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาร้อยละ 34 มีผลผลิตข้าวเฉลี่ย 651 – 700 กิโลกรัม/ไร่ ร้อยละ 14.7 มีผลผลิตข้าวเฉลี่ย 600 – 650 กิโลกรัม/ไร่ และร้อยละ 8.0 มีผลผลิตเฉลี่ย 751 – 800 กิโลกรัม/ไร่ ค่าเฉลี่ยของผลผลิตทั้งหมด 707.68 กิโลกรัม/ไร่

ต่ำสุด 600 กิโลกรัม/ไร่ สูงสุด 780 กิโลกรัม/ไร่

ราคาผลผลิตข้าว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 53.6 จำหน่ายในราคา 12 บาท/กิโลกรัม และร้อยละ 46.4 จำหน่ายในราคา 13 บาท/กิโลกรัม ราคาเฉลี่ย 12.46 บาท/กิโลกรัม ต่ำสุด 12 บาท/กิโลกรัม สูงสุด 13 บาท/กิโลกรัม

ตารางที่ 4.18 ต้นทุนการผลิตรวม

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ต้นทุนการผลิต		
2,000 – 4,000 บาท/ไร่	14	6.2
4,001 – 6,000 บาท/ไร่	107	47.8
6,001 – 8,000 บาท/ไร่	93	41.5
มากกว่า 8,000 บาท/ไร่	10	4.5
ต่ำสุด = 3,030	สูงสุด = 9,750	ค่าเฉลี่ย = 5,977.00
		S.D. = 1.228

จากตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์การผลิตข้าวในเรื่องต้นทุนการผลิตของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ต้นทุนการผลิตข้าว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 47.8 มีต้นทุนการผลิตข้าว 4,001 – 6,000 บาท/ไร่ รองลงมาร้อยละ 41.5 มีต้นทุนการผลิตข้าว 6,001 – 8,000 บาท/ไร่ ร้อยละ 4.5 มีต้นทุนการผลิตมากกว่า 8,000 บาท/ไร่ และมีเพียงร้อยละ 6.2 ต้นทุนการผลิตต่ำกว่า 2,000 – 4,000 บาท/ไร่ ต้นทุนการผลิตข้าวเฉลี่ย 5,977.00 บาท/ไร่ ต่ำสุด 3,030 บาท/ไร่ สูงสุด 9,750 บาท/ไร่

ตารางที่ 4.19 ต้นทุนการผลิต (ค่าเช่า)

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าเช่า		
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 800 บาท/ไร่	94	42.0
801 – 1,000 บาท/ไร่	42	18.7
1,001 – 1,500 บาท/ไร่	80	35.7
1,501 – 2,000 บาท/ไร่	8	3.6
ต่ำสุด = 800 สูงสุด = 2,000	ค่าเฉลี่ย = 743.75	S.D. = 0.961

จากตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต ของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ค่าเช่าที่นา เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 94 มีต้นทุนค่าเช่าที่นา 801 – 1,000 บาท/ไร่ รองลงมาร้อยละ 80 มีต้นทุนค่าเช่าที่นา 1,001 – 1,500 บาท/ไร่ ร้อยละ 42 มีต้นทุนค่าเช่าที่นา 801 – 1,000 บาท/ไร่ และร้อยละ 8 มีต้นทุนค่าเช่าที่นา 1,501 – 2,000 บาท/ไร่ ต้นทุนค่าเช่าเฉลี่ย 743.75 บาท/ไร่ ต่ำสุด 800 บาท/ไร่ สูงสุด 2,000 บาท/ไร่

ตารางที่ 4.20 ต้นทุนการผลิต (ค่าไถ/เตรียมดิน)

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าไถ/เตรียมดิน		
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 250 บาท/ไร่	4	1.8
251 – 600 บาท/ไร่	55	24.5
601 – 800 บาท/ไร่	114	50.9
801 – 1,000 บาท/ไร่	51	22.8
ต่ำสุด = 250 สูงสุด = 1,000	ค่าเฉลี่ย = 731.92	S.D. = 0.738

จากตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต ของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ค่าไถ/เตรียมดิน เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 50.9 มีต้นทุนค่าไถ/เตรียมดิน 601 – 800 บาท/ไร่ รองลงมาร้อยละ 24.5 มีต้นทุนค่าไถ/เตรียมดิน 251 – 600 บาท/ไร่ ร้อยละ 22.8 มีต้นทุนค่าไถ/เตรียมดิน 801 – 1,000 บาท/ไร่ และร้อยละ 1.8 มีต้นทุนค่าไถ/เตรียมดิน น้อยกว่า หรือเท่ากับ 250 บาท/ไร่ ต้นทุนค่าไถ/เตรียมดินเฉลี่ย 731.92 บาท/ไร่ ต่ำสุด 250 บาท/ไร่ สูงสุด 1,000 บาท/ไร่

ตารางที่ 4.21 ต้นทุนการผลิต (ค่าเมล็ดพันธุ์)

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าเมล็ดพันธุ์		
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 150 บาท/ไร่	38	17.0
151 – 350 บาท/ไร่	151	67.4
351 – 450 บาท/ไร่	29	12.9
451 – 800 บาท/ไร่	6	2.7
ต่ำสุด = 150	สูงสุด = 800	ค่าเฉลี่ย = 267.50
		S.D. = 0.639

จากตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต ของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ค่าเมล็ดพันธุ์ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 67.4 มีต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์ 151 – 350 บาท/ไร่ รองลงมาร้อยละ 17.0 มีต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์น้อยกว่า หรือเท่ากับ 150 บาท/ไร่ ร้อยละ 12.9 มีต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์ 351 – 450 บาท/ไร่ และร้อยละ 2.7 มีต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์ 451 – 800 บาท/ไร่ ต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์เฉลี่ย 267.50 บาท/ไร่ ต่ำสุด 150 บาท/ไร่ สูงสุด 800 บาท/ไร่

ตารางที่ 4.22 ต้นทุนการผลิต (ค่าแรงงานปักดำ)

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าแรงงานปักดำ		
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 600 บาท/ไร่	19	8.5
601 – 700 บาท/ไร่	41	18.3
701 – 800 บาท/ไร่	38	17.0
451 – 800 บาท/ไร่	124	56.2
ต่ำสุด = 600 สูงสุด = 1,000	ค่าเฉลี่ย = 845.09	S.D. = 1.022

จากตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต ของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ค่าแรงงานปักดำ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 56.2 มีต้นทุนค่าแรงงานปักดำ 451 – 800 บาท/ไร่ รองลงมาร้อยละ 18.3 มีต้นทุนค่าแรงงานปักดำ 601 – 700 บาท/ไร่ ร้อยละ 17.0 มีต้นทุนค่าแรงงานปักดำ 701 – 800 บาท/ไร่ และร้อยละ 8.5 มีต้นทุนค่าแรงงานปักดำ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 600 บาท/ไร่ ต้นทุนค่าแรงงานปักดำ เฉลี่ย 845.09 บาท/ไร่ ต่ำสุด 600 บาท/ไร่ สูงสุด 1,000 บาท/ไร่

ตารางที่ 4.23 ต้นทุนการผลิต (ค่าปุ๋ย)

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าปุ๋ย		
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 500 บาท/ไร่	3	1.3
501 – 800 บาท/ไร่	90	40.2
801 – 1,000 บาท/ไร่	103	46.0
1,001 – 1,500 บาท/ไร่	13	5.8
มากกว่า 1,500 บาท/ไร่	15	6.7
ต่ำสุด = 500 สูงสุด = 2,500	ค่าเฉลี่ย = 931.65	S.D. = 0.853

จากตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต ของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ค่าปุ๋ย เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 46.0 มีต้นทุนค่าปุ๋ย 801 – 1,000 บาท/ไร่ รองลงมาร้อยละ 40.2 มีต้นทุนค่าปุ๋ย 501 – 800 บาท/ไร่ ร้อยละ 6.7 มีต้นทุนค่าปุ๋ยมากกว่า 1,500 บาท/ไร่ ร้อยละ 5.8 มีต้นทุนค่าปุ๋ย 1,001 – 1,500 บาท/ไร่ และร้อยละ 1.3 มีต้นทุนค่าปุ๋ย น้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท/ไร่ ต้นทุนค่าปุ๋ยเฉลี่ย 931.65 บาท/ไร่ ต่ำสุด 500 บาท/ไร่ สูงสุด 2,500 บาท/ไร่

ตารางที่ 4.24 ต้นทุนการผลิต (ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าว)

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าว		
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 100 บาท/ไร่	24	10.7
101 – 500 บาท/ไร่	129	57.6
501 – 1,000 บาท/ไร่	40	17.9
1,001 – 1,500 บาท/ไร่	16	7.1
มากกว่า 1,500 บาท/ไร่	15	6.7
ต่ำสุด = 50	สูงสุด = 2,000	ค่าเฉลี่ย = 560.04
		S.D. = 1.003

จากตารางที่ 4.24 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต ของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 57.6 มีต้นทุนค่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าว 101 – 500 บาท/ไร่ รองลงมา ร้อยละ 17.9 มีต้นทุนค่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าว 501 – 1,000 บาท/ไร่ ร้อยละ 10.7 มีต้นทุนค่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าว น้อยกว่า หรือเท่ากับ 100 บาท/ไร่ ร้อยละ 7.1 มีต้นทุนค่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าว 1,001 – 1,500 บาท/ไร่ และร้อยละ 6.7 มีต้นทุนค่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าว มากกว่า 1,500 บาท/ไร่ ต้นทุนค่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าวเฉลี่ย 560.04 บาท/ไร่ ต่ำสุด 50 บาท/ไร่ สูงสุด 2,000 บาท/ไร่

ตารางที่ 4.25 ต้นทุนการผลิต (ค่าแรงงานจัดการดูแลรักษา)

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าแรงงานจัดการดูแลรักษา		
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 100 บาท/ไร่	97	43.3
101 – 800 บาท/ไร่	44	19.6
801 – 1,000 บาท/ไร่	46	20.5
1,001 – 1,500 บาท/ไร่	29	13.0
มากกว่า 1,500 บาท/ไร่	8	3.6
ต่ำสุด = 60 สูงสุด = 3,000 ค่าเฉลี่ย = 563.53 S.D. = 1.210		

จากตารางที่ 4.25 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต ของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ค่าแรงงานจัดการดูแลรักษา เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 43.3 มีต้นทุนค่าแรงงานจัดการดูแลรักษา น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100 บาท/ไร่ รองลงมา ร้อยละ 20.5 มีต้นทุนค่าแรงงานจัดการดูแลรักษา 801 – 1,000 บาท/ไร่ ร้อยละ 19.6 มีต้นทุนค่าแรงงานจัดการดูแลรักษา 101 – 800 บาท/ไร่ ร้อยละ 13.0 มีต้นทุนค่าแรงงานจัดการดูแลรักษา 1,001 – 1,500 บาท/ไร่ และร้อยละ 3.6 มีต้นทุนค่าแรงงานจัดการดูแลรักษา มากกว่า 1,500 บาท/ไร่ ต้นทุนค่าแรงงานจัดการดูแลรักษาเฉลี่ย 563.53 บาท/ไร่ ต่ำสุด 60 บาท/ไร่ สูงสุด 3,000 บาท/ไร่

ตารางที่ 4.26 ต้นทุนการผลิต (ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง)

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง		
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 100 บาท/ไร่	30	13.4
101 – 300 บาท/ไร่	51	12.8
301 – 600 บาท/ไร่	67	29.9
601 – 900 บาท/ไร่	56	25.0
มากกว่า 900 บาท/ไร่	20	8.9
ต่ำสุด = 50 สูงสุด = 1,500	ค่าเฉลี่ย = 481.25	S.D. = 1.171

จากตารางที่ 4.26 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต ของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 29.9 มีต้นทุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิง 301 – 600 บาท/ไร่ รองลงมาร้อยละ 25.0 มีต้นทุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิง 601 – 900 บาท/ไร่ ร้อยละ 13.4 มีต้นทุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิง น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100 บาท/ไร่ ร้อยละ 12.8 มีต้นทุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิง 101 – 300 บาท/ไร่ และร้อยละ 8.9 มีต้นทุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิง มากกว่า 900 บาท/ไร่ ต้นทุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเฉลี่ย 481.25 บาท/ไร่ ต่ำสุด 50 บาท/ไร่ สูงสุด 1,500 บาท/ไร่

ตารางที่ 4.27 ต้นทุนการผลิต (ค่าเก็บเกี่ยว)

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าเก็บเกี่ยว		
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 500 บาท/ไร่	30	13.4
501 – 650 บาท/ไร่	51	12.8
651 – 750 บาท/ไร่	67	29.9
751 – 1,000 บาท/ไร่	56	25.0
มากกว่า 1,000 บาท/ไร่	20	8.9
ต่ำสุด = 150 สูงสุด = 1,500	ค่าเฉลี่ย = 692.41	S.D. = 1.171

จากตารางที่ 4.27 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต ของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ค่าเก็บเกี่ยว เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 29.9 มีต้นทุนค่าเก็บเกี่ยว 651 – 750 บาท/ไร่ รองลงมาร้อยละ 25.0 มีต้นทุนค่าเก็บเกี่ยว 751 – 1,000 บาท/ไร่ ร้อยละ 13.4 มีต้นทุนค่าเก็บเกี่ยว น้อยกว่า หรือเท่ากับ 500 บาท/ไร่ ร้อยละ 12.8 มีต้นทุนค่าเก็บเกี่ยว 501 – 650 บาท/ไร่ และร้อยละ 8.9 มีต้นทุนค่าเก็บเกี่ยว มากกว่า 1,000 บาท/ไร่ ต้นทุนค่าเก็บเกี่ยว เฉลี่ย 692.41 บาท/ไร่ ต่ำสุด 150 บาท/ไร่ สูงสุด 1,500 บาท/ไร่

ตารางที่ 4.28 ต้นทุนการผลิต (ค่าขนส่ง)

n = 224

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าขนส่ง		
น้อยกว่า หรือเท่ากับ 100 บาท/ไร่	78	34.8
101 – 200 บาท/ไร่	75	33.5
201 – 300 บาท/ไร่	57	25.4
301 – 400 บาท/ไร่	8	3.6
มากกว่า 400 บาท/ไร่	6	2.7
ต่ำสุด = 100 สูงสุด = 500	ค่าเฉลี่ย = 160.04	S.D. = 0.994

จากตารางที่ 4.28 ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต ของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ค่าขนส่ง เกษตรกรผู้ปลูกข้าวตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายร้อยละ 34.8 มีต้นทุนค่าขนส่ง น้อยกว่าหรือเท่ากับ 100 บาท/ไร่ รองลงมาร้อยละ 33.5 มีต้นทุนค่าขนส่ง 101 – 200 บาท/ไร่ ร้อยละ 25.4 มีต้นทุนค่าขนส่ง 201 – 300 บาท/ไร่ ร้อยละ 3.6 มีต้นทุนค่าขนส่ง 301 – 400 บาท/ไร่ และร้อยละ 2.7 มีต้นทุนค่าขนส่ง มากกว่า 400 บาท/ไร่ ต้นทุนค่าขนส่ง เฉลี่ย 160.04 บาท/ไร่ ค่าสุด 100 บาท/ไร่ สูงสุด 500 บาท/ไร่

ตอนที่ 3 ความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการผลิตข้าวของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

ผลการวิเคราะห์ความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการผลิตข้าวของเกษตรกร ได้แก่ ความรู้ด้านการเตรียมพื้นที่ปลูก การเตรียมเมล็ดพันธุ์ วิธีการทำนาที่เหมาะสม การจัดการดินการใช้ปุ๋ย การป้องกันกำจัดศัตรูข้าว การจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาผลผลิตและบรรจุภัณฑ์ การตลาด/การรวมกลุ่มผลิต ผลการวิเคราะห์ ด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.29- 4.34 ดังนี้

ตารางที่ 4.29 ความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการเตรียมพื้นที่ปลูกและการเตรียมเมล็ดพันธุ์

n = 224

	ระดับความต้องการ						
ประเด็นความต้องการ	5	4	3	2	1	$\bar{X}$	ความ
การส่งเสริมการเกษตร	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	(S.D)	หมาย
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)		
1. การเตรียมพื้นที่ปลูก							
1.1 การคัดเลือกพื้นที่ปลูก	0	0	20	85	119	1.56	น้อยที่สุด
	(0)	(0)	8.9	37.9	53.1	(0.654)	
1.2 การเตรียมดินปลูก	95	114	15	0	0	4.36	มากที่สุด
	42.4	50.9	6.7	(0)	(0)	(0.604)	
2. การเตรียมเมล็ดพันธุ์							
2.1 การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์	102	87	35	0	0	4.30	มาก
	45.5	38.8	15.6	(0)	(0)	(0.724)	
2.2 การทำความสะอาด	0	73	67	84	0	2.95	ปาน
	(0)	32.6	29.9	37.5	(0)	(0.838)	กลาง
2.3 การทดสอบความงอก	119	74	31	0	0	4.39	มากที่สุด
	53.1	33.0	13.8	(0)	(0)	(0.719)	

จากตารางที่ 4.29 ระดับความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการเตรียมพื้นที่ปลูกและการเตรียมเมล็ดพันธุ์ ของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการเตรียมพื้นที่ปลูก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเตรียมดินปลูก (ค่าเฉลี่ย 4.36) การคัดเลือกพื้นที่ปลูก (ค่าเฉลี่ย 1.56) ตามลำดับ และด้านการเตรียมเมล็ดพันธุ์ โดยเรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การทดสอบความงอก (ค่าเฉลี่ย 4.39) การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ (ค่าเฉลี่ย 4.30) และการทำความสะอาด (ค่าเฉลี่ย 2.95) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.30 ความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านวิธีการทำนาที่เหมาะสม

n = 224

	ระดับความต้องการ						
ประเด็นความต้องการ	5	4	3	2	1	$\bar{X}$	ค ว า ม
การส่งเสริมการเกษตร	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	(S.D)	หมาย
	(ร้อย ย	(ร้อยละ	(ร้อยละ	(ร้อยละ	(ร้อยละ		
	ละ)						
1. วิธีการทำนาที่เหมาะสม							
1.1 การทำนาหว่าน	77	59	58	30	0	3.82	มาก
	34.4	26.3	25.9	13.4	(0)	(1.053)	
1.2 การทำนาดำ	86	89	49	0	0	4.17	มาก
	38.4	39.7	21.9	(0)	(0)	(0.760)	
1.3 การทำนาโยน	124	99	1	0	0	4.55	มากที่สุด
	55.4	44.2	0.4	(0)	(0)	(0.508)	
1.4 การทำนาแบบขั้นบันได	0	0	0	105	119	1.47	น้อยที่สุด
	(0)	(0)	(0)	46.9	53.1	(0.500)	
1.5 การทำนาบนพื้นที่สูง	0	0	0	68	156	1.30	น้อยที่สุด
	(0)	(0)	(0)	30.4	69.6	(0.461)	
1.6 การทำนาหยอด	0	0	0	82	142	1.37	น้อยที่สุด
	(0)	(0)	(0)	36.6	63.4	(0.483)	

จากตารางที่ 4.30 ระดับความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านวิธีการทำนาที่เหมาะสมของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านวิธีการทำนาที่เหมาะสม โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การทำนาโยน (ค่าเฉลี่ย 4.55) การทำนาดำ (ค่าเฉลี่ย 4.17) การทำนาหว่าน (ค่าเฉลี่ย 3.82) การทำนาแบบขั้นบันได (ค่าเฉลี่ย 1.47) การทำนาหยอด (ค่าเฉลี่ย 1.37) การทำนาบนพื้นที่สูง (ค่าเฉลี่ย 1.30) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.31 ความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการจัดการดิน

n = 224

ประเด็นความต้องการ การส่งเสริมเกษตรกร	ระดับความต้องการ					$\bar{X}$ (S.D)	ค ว า ม หมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน		
	(ร้อย ย ละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อย ย ละ)	(ร้อยละ)		
1. การจัดการดิน							
1.1 การไถกลบตอซัง	27	73	59	65	0	3.28	ปานกลาง
	12.1	32.6	26.3	29.0	(0)	(1.013)	
1.2 การปลูกพืชหมุนเวียน	0	31	66	92	35	2.42	น้อย
	(0)	13.8	29.5	41.1	15.6	(0.914)	
1.3 การวิเคราะห์ดิน	122	69	33	0	0	4.40	มากที่สุด
	54.5	30.8	14.7	(0)	(0)	(0.732)	

จากตารางที่ 4.31 ระดับความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการจัดการดิน ของเกษตรกร ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการจัดการดิน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวิเคราะห์ดิน (ค่าเฉลี่ย 4.40) การไถกลบตอซัง (ค่าเฉลี่ย 3.28) การปลูกพืชหมุนเวียน (ค่าเฉลี่ย 2.42) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.32 ความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการจัดการดูแลรักษา

n = 224

ประเด็นความต้องการ การส่งเสริมการเกษตร	ระดับความต้องการ					$\bar{X}$ (S.D)	ความ หมาย
	5 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	1 จำนวน (ร้อยละ)		
1. การใช้ปุ๋ย							
1.1 การใช้ปุ๋ยลดต้นทุน	130 58.0	61 27.2	33 14.7	0 (0)	0 (0)	4.43 (0.737)	มากที่สุด
1.2 การใช้ปุ๋ยอินทรีย์	0 (0)	37 16.5	102 45.5	85 37.9	0 (0)	2.79 (0.708)	ปานกลาง
1.3 การใช้ปุ๋ยชีวภาพ	0	34	85	105	0	2.68	ปานกลาง
2. การป้องกันกำจัดศัตรูข้าว							
	(0)	15.2	37.9	46.9	(0)	(0.723)	
2.1 การควบคุมวัชพืช	116 51.8	76 33.9	32 14.3	0 (0)	0 (0)	4.38 (0.723)	มากที่สุด
2.2 การป้องกันกำจัดโรค	155 69.2	32 14.3	37 16.5	0 (0)	0 (0)	4.53 (0.763)	มากที่สุด
2.3 การป้องกันกำจัดแมลง	160 71.4	46 20.5	14 6.2	4 1.8	0 (0)	4.62 (0.686)	มากที่สุด
2.4 การป้องกันกำจัดสัตว์ ศัตรู	105 46.9	33 14.7	34 15.2	28 12.5	24 10.7	3.75 (1.424)	มาก

จากตารางที่ 4.32 ระดับความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการจัดการดูแลรักษาของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการใช้ปุ๋ย โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การใช้ปุ๋ยลดต้นทุน (ค่าเฉลี่ย 4.43) การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ (ค่าเฉลี่ย 2.79) การใช้ปุ๋ยชีวภาพ (ค่าเฉลี่ย 2.68) ตามลำดับ และการป้องกันกำจัดศัตรูข้าว โดยเรียงลำดับตามค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การป้องกันกำจัดแมลง (ค่าเฉลี่ย 4.62) การป้องกันกำจัดโรค (ค่าเฉลี่ย 4.53) การควบคุมวัชพืช (ค่าเฉลี่ย 4.38) และการป้องกันกำจัดสัตว์ศัตรู (ค่าเฉลี่ย 3.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.33 ความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว

n = 224

ประเด็นความต้องการ การส่งเสริมการเกษตร	ระดับความต้องการ					$\bar{X}$ (S.D)	ความ หมาย
	5	4	3	2	1		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
	ละ)	ละ)	ละ)	ละ)	ละ)		
1. การจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว							
1.1 การเก็บเกี่ยวข้าวระยะ พลับพลึง	147	65	12	0	0	4.60	มากที่สุด
	65.6	29.0	5.4	(0)	(0)	(0.590)	
1.2 การตากลดความชื้น	105	33	34	28	24	3.75	มาก
	46.9	14.7	15.2	12.5	10.7	(1.424)	
1.3 การทำความสะอาด	136	58	23	7	0	4.44	มากที่สุด
	60.7	25.9	10.3	3.1	(0)	(0.801)	
2. การเก็บรักษาผลผลิตและบรรจุภัณฑ์							
2.1 การเก็บรักษาผลผลิต	0	0	67	127	30	2.17	น้อย
	(0)	(0)	29.9	56.7	13.4	(0.638)	
2.2 การแปรรูป	148	65	11	0	0	4.61	มากที่สุด
	66.1	29.0	4.9	(0)	(0)	(0.581)	
2.3 การบรรจุภัณฑ์	160	46	14	2	2	4.61	มากที่สุด
	71.4	20.5	6.2	0.9	0.9	(0.726)	
3. การตลาด/การรวมกลุ่มผลิต							
3.1 การตลาด	119	33	36	20	16	3.98	มาก
	53.1	14.7	16.1	8.9	7.1	(1.303)	
3.2 การรวมกลุ่มผลิต	153	53	14	4	0	4.58	มากที่สุด
	68.3	23.7	6.2	1.8	(0)	(0.691)	

จากตารางที่ 4.33 ระดับความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว ของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเก็บเกี่ยวข้าวระยะพลับพลึง (ค่าเฉลี่ย 4.60) การทำความสะอาด (ค่าเฉลี่ย 4.44) และการตากลดความชื้น (ค่าเฉลี่ย 3.75) ตามลำดับ การเก็บรักษาผลผลิตและบรรจุภัณฑ์ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การแปรรูปและการบรรจุภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ 4.61) และการเก็บรักษาผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.17) ตามลำดับ การตลาด/การรวมกลุ่มผลิต โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การรวมกลุ่มผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.58) และการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.98) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.34 ความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านพันธุ์ข้าวใหม่ที่เหมาะสม

n = 224

ประเด็นความต้องการ การส่งเสริมการเกษตร	ระดับความต้องการ					$\bar{X}$ (S.D)	ความ หมาย
	5 จำนวน (ร้อยละ)	4 จำนวน (ร้อยละ)	3 จำนวน (ร้อยละ)	2 จำนวน (ร้อยละ)	1 จำนวน (ร้อยละ)		
1. พันธุ์ข้าวใหม่ที่เหมาะสม							
1.1 พันธุ์ข้าวเจ้า	154 68.8	31 13.8	39 17.4	0 (0)	0 (0)	4.51 (0.775)	มากที่สุด
1.2 พันธุ์ข้าวเหนียว	147 65.6	52 23.2	18 8.0	7 3.1	0 (0)	4.51 (0.775)	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมทั้งหมด						3.65 (0.755)	มาก

จากตารางที่ 4.34 ระดับความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านพันธุ์ข้าวใหม่ที่เหมาะสม ของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ปรากฏผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านพันธุ์ข้าวเจ้าและพันธุ์ข้าวเหนียว อยู่ในระดับที่เท่ากันที่ค่าเฉลี่ย 4.51

สรุปภาพรวมในระดับความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการผลิตข้าวของเกษตรกร ตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก (คะแนนรวมเฉลี่ย 3.65)

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตข้าวของเกษตรกรตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

จากการสัมภาษณ์เกษตรกร จำนวน 224 ราย โดยใช้คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการผลิตข้าว ได้ปัญหาและข้อเสนอแนะ ดังนี้

เกษตรกรประสบปัญหาในเรื่องของปัจจัยในการผลิตข้าวมีราคาสูง ทั้งด้านปุ๋ยเคมี เมล็ดพันธุ์ข้าว ค่าแรงงาน และปัญหาโรค แมลง ศัตรูศัตรูข้าวระบาดในนาข้าว

4.1 ปุ๋ยเคมี เกษตรกรนิยมใช้ปุ๋ยเคมี จึงประสบปัญหาราคาปุ๋ยเคมีที่สูงขึ้น มีเพียงบางส่วนใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด และพบว่าสภาพโครงสร้างของดินเสื่อม เนื่องจากไม่มีการปรับโครงสร้างของดินด้วยปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสด และทำให้เกษตรกรต้องใส่ปุ๋ยเคมีในปริมาณที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรต้องการเห็นผลในระยะเวลาที่รวดเร็ว

4.2 เมล็ดพันธุ์ข้าว เกษตรกร ประสบปัญหาเมล็ดพันธุ์มีราคาสูง เปอร์เซ็นต์ความงอกต่ำ จึงต้องใช้จำนวนเมล็ดพันธุ์เพิ่มขึ้น ไม่ตรงตามมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ เนื่องจากแหล่งจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพอยู่ไกลท้องถิ่น ในส่วนเมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรเก็บไว้ใช้เอง มีเปอร์เซ็นต์ความงอกต่ำ เนื่องจากขาดความรู้และทักษะในการจัดการเมล็ดพันธุ์ข้าว อีกทั้งยังใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ค่อนข้างสูง จึงส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูง

4.3 ค่าแรงงานมีราคาสูง เกษตรกรใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยว ทำให้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยวขาดแคลนช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว และค่าจ้างที่สูงขึ้น เนื่องจากค่าครองชีพในปัจจุบันสูง บุตรหลานของเกษตรกรไม่นิยมที่จะทำนา และไปทำงานในเมืองหรือต่างจังหวัด

4.4 การระบาดของโรค แมลง และศัตรูศัตรูข้าว เกษตรกรพบปัญหาการระบาดของศัตรูข้าวดังกล่าว ทำให้ต้องใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัด โดยใช้สารเคมีทันทีที่พบ เนื่องจากเกิดการระบาดของศัตรูข้าวในนาเป็นจำนวนมาก ทำให้เกษตรกรเกิดความเครียดต่อสุขภาพเนื่องจากได้รับผลกระทบจากสารเคมี

ข้อเสนอแนะของเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐและเจ้าหน้าที่ควรให้การสนับสนุนในด้านปัจจัยการผลิต จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิต และการป้องกันกำจัดโรคแมลง

อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติได้ในแปลงนาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

